

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-08-02 Nr. 429-438
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Draudikas ir pareiškėjas sudarė Būsto draudimo sutartį (draudimo liudijimas TIA Nr. (*duomenys neskelbtini*)), kuria Būsto draudimo taisyklių Nr. 067 (2021 m. kovo 30 d. redakcija) pagrindu nuo 2021 m. liepos 23 d. iki 2022 m. liepos 22 d. buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję, be kita ko, su (*duomenys neskelbtini*), esančiu gyvenamuoju namu (toliau – Būsto draudimo sutartis).

2022 m. liepos 11 d. pareiškėjas informavo draudiką apie nutikusį įvykį: galimai dėl paplauto pamato trūko namo sienos apdaila. Pranešimo apie įvykį pagrindu draudikas vykdė žalos administravimo procedūrą.

2022 m. rugpjūčio 18 d. rašytiniu pranešimu draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir nemokėti draudimo išmokos. Pranešime nurodyta, kad įvertinus žalos administravimo metu gautas namo apgadinimų nuotraukas buvo nustatyta, jog sienos apdailos trūkimas negalėjo būti sąlygotas liūties poveikio ir galėjo atsirasti dėl statybos darbų broko, projektavimo klaidų arba kitų priešasčių sąlygoto savaiminio skilimo. Tokie įvykiai, draudiko teigimu, laikytini nedraudžiamaisiais pagal Taisyklių 4.4.2 ir 4.12 papunkčius.

Draudiko priimtas sprendimas pareiškėjo netenkino, todėl jis kreipėsi į draudiką su pretenzija ir prašė pakeisti priimtą sprendimą – įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti draudimo išmoką, tačiau 2023 m. sausio 11 d. rašytiniame atsakyme draudikas nurodė sprendimo nekeisiant. Draudikas teigė žalos administravimo metu nustatęs, kad įvykis nutiko ne dėl staigios ir netikėtos liūties (toks įvykis būtų draudžiamasis), bet dėl aplinkybių, kuriuos nelaikomos draudžiamaisiais įvykiais. Draudikas nurodė besilaikąs išvados, prie kurios buvo prieita atliekant tyrimą, – siena įtrūko dėl statybos darbų broko, projektavimo klaidos arba savaiminio sienos skilimo. Draudikas taip pat paaiškino kreipęsis į Lietuvos hidrometeorologijos tarnybą dėl oro sąlygų nurodytą įvykio dieną ir gavo informaciją, kad 2022 m. liepos 9–11 d. buvo fiksuotas bendras 3,1 mm kritulių kiekis, o pagal Taisyklių nuostatas liūtimi laikomas intensyvus lietus, kai per 12 val. ar trumpesnį laiką iškrenta 15 mm ir daugiau kritulių.

Draudikui nepakeitus skundžiamo sprendimo, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką, prašė išnagrinėti šalių ginčą ir įpareigoti draudiką pripažinti įvykį draudžiamuoju bei apskaičiuoti draudimo išmoką, kuri, pareiškėjo vertinimu, turėtų siekti mažiausiai 4 000 – 5 000 Eur. Pareiškėjas kreipėsi nurodė manąs, kad draudiko sprendimas yra nepagrįstas, nes priimtas be jokios priežasties. Pareiškėjas teigė nesutinkąs, kad žalą lėmė statybos darbų brokas, nes jokie ekspertai neapžiūrėjo objekto, nebuvo parengtas apžiūros aktas, sudarant Būsto draudimo sutartį joks nusidėvėjimas nebuvo nustatytas, neaišku, koku pagrindu buvo prieita prie tokios išvados.

Pasisakydamas dėl draudiko atsakyme į pretenziją nurodytų aplinkybių, susijusių su kritulių kiekiu, pareiškėjas paaiškino, kad 2023 m. birželio 9 d. gyvenamojo namo rajone dėl neįprastai didelio kritulių kiekio buvo kilęs potvynis. Pareiškėjas nurodė, kad stipriai lyjant nešvarus vanduo iš kito sklypo, kuriame dirbo sunkioji technika, pateko į pareiškėjo sklypą. Po to buvo pastebėta, kad siena sutrūko ir nukrito klinkeris.

Draudikas pateikė Lietuvos bankui atsiliepiamą į pareiškėjo kreipimąsi, jame nurodė su keliamu reikalavimu nesutinkąs ir prašė jį atmesti. Kreipimesi teigiama, kad draudiko prisiimta draudimo apsauga nėra absoliuti, pareiga mokėti draudimo išmoką atsiranda tik tada, kai įvyksta draudimo sutartyje nustatytas įvykis ir nėra nedraudžiamąjo įvykio sąlygų.

Anot draudiko, pareiškėjo pateiktų nuotraukų, kuriose buvo užfiksuoti gyvenamojo namo sienos sugadinimai ir aiškiai matosi fasado sienų atsiklijavimas ir skilimas bei nukritusi klinkerio plytelių apdaila, visiškai pakako skundžiamam sprendimui priimti. Atsiliepime teigiama, kad objekto apžiūra draudiko sprendimo nebūtų pakeitusi, nes nuotraukose matosi ir sienos paruošimas bei danga, ant kurios buvo klijuojama apdaila. Tokių nuotraukų pagrindu draudiko ekspertas, kasdien vertinantis atitinkamas žalas ir sukaupęs pakankamai patirties tokio tipo sugadinimų pobūdžiui nustatyti, nurodė, kad toks trūkimas negalėjo būt nulemtas staigios ir netikėtos liūtis ir, tikėtina, atsirado dėl statybos ar projektavimo klaidų arba savaiminio sienos skilimo.

Draudikas paaiškino, kad siekdamas išsklaidyti bet kokias abejones dėl įvykio priežasties kreipėsi į UAB „Infranet“ draudimo žalų vertinimo ekspertus, turinčius ilgalaikę žalų administravimo patirtį ir reikiamą kvalifikaciją, jiems draudiko turimų nuotraukų taip pat užteko tam, kad būtų prieita prie išvados, jog žala atsirado dėl netinkamo sienų pagrindo paruošimo plytelių klijavimui. Taigi, bendrovės ekspertai patvirtino draudiko nustatytą žalos priežastį – statybos darbų broką.

Draudikas atsiliepime teigė, kad pareiškėjo apibūdintas įvykis neatitinka draudžiamąjo įvykio – potvynio, nes potvynis, remiantis Taisyklių nuostatomis, tai vandens kilimas ir užliejimas iš upių, ežerų, kanalų ir kitų paviršinių vandens telkinių dėl staigaus, neįprasto ir nenumatyto vandens pakilimo. Atsiliepime taip pat pakartoti atsakyme į pretenziją nurodyti argumentai dėl pagrindo įvykį pripažinti draudžiamuoju pagal draudžiamąjo įvykio liūtis sąlygas nebuvimo.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, (toliau – Neteisminio sprendimo procedūros taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išnagrinėti tarp pareiškėjo ir draudiko kilusį ginčą, būtina įvertinti Būsto draudimo sutartyje įtvirtintas draudžiamųjų ir nedraudžiamųjų įvykių sąlygas bei draudiko atlikto įvykio aplinkybių tyrimo pagrindu priimto sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumą.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisiųjų santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalį).

Šalių sudaryta Būsto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama

apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose.¹ Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtos draudimo rizikos laipsnį.²

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką.³ Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjį įvykių atveju.⁴ Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjį įvykių požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.⁵

Nagrinėjamu atveju pareiškėjo gyvenamasis namas buvo apdraustas draudimo variantu „Standartinis“. Draudimo apsaugos apimtį, taikoma priklausomai nuo pasirinkto draudimo varianto („Maksimalus“, „Standartinis“ ir „Minimalus“), yra apibrėžta Taisyklių A dalies V skyriaus 1 lentelėje. Pagal lentelę, draudimo variantu „Standartinis“ apdraudžiama nuo ugnies, vandens, gamtinių jėgų, vagystės ir piktavališko pastato sugadinimo, stiklo dūžio, turto sugadinimo ar sunaikinimo dėl elektros įtampos svyravimų ar viršįtampių, šildymo sistemos ir jos įrenginių gedimų rizikų, taip pat galime pasirinkti papildomai draustis nuo transporto priemonės atsitrengimo ir savaiminio medžio užvirtimo rizikų (šios rizikos, kaip matyti iš pateikto draudimo liudijimo, taip pat buvo pasirinktos). Be to, klientas gali pasirinkti papildomų draudimo paslaugų (nagrinėjamu atveju buvo teikiama skubios pagalbos namuose paslauga ir kt.).

Taisyklių A dalies IV skyriaus 1 punkte numatyta, kad apdrausto turto draudimo apsauga apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama dėl šiame skyriuje išvardytų rizikų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje. Toliau šio skyriaus 1.1–1.21 papunkčiuose pateikiami draudimo rizikoms priskiriamų įvykių, kurie pagal Taisyklės laikomi draudžiamaisiais, aprašymai, taip pat aplinkybės, kurioms esant įvykiai laikomi nedraudžiamaisiais, t. y. draudimo išmoka tokiais atvejais nemokama.

Pavyzdžiui, Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.3 b papunktyje nustatyta, kad gamtinių jėgų draudžiamaisiais įvykiais gali būti laikomos liūtys, o liūtis apibrėžiama kaip trumpalaikis intensyvus lietus, kai per 12 val. ir trumpesnę laiką iškrenta 15 mm kritulių. Pagal to paties skyriaus 1.3 e papunktį, draudžiamuoju įvykiu gali būti laikomas ir potvynis, kuris apibrėžiamas kaip staigus ir nenumatytas vandens kilimas stovinčiuose ar tekančiuose paviršiniuose vandens telkiniuose. Be to, pateikiami ir atvejai, kai įvykis bus laikomas nedraudžiamuoju. Liūtis rizikos atveju tai, pavyzdžiui, žala dėl ilgalaikio lietaus, kuris neatitinka liūtis apibrėžimo, žala pastatams, kurių laikantiosios konstrukcijos nusidėvėjusios (paveiktos puvinio, nesandarios, ištrupėjusios ir kt.) ir pan. Draudžiamuoju įvykiu – potvyniu nelaikomos žalos dėl polaidžio vandens, kuris prasiskverbia per atitvarines pastato konstrukcijas, ir kt.

Taisyklių A dalies IV skyriuje yra įtvirtinti bendrieji nedraudžiamieji įvykiai, t. y. Taisyklių A dalies IV skyriaus 1 punkte neapertos aplinkybės, kurioms esant draudimo išmoka taip pat nemokama. Pagal šio skyriaus 4.1 papunktį, įvykis nedraudžiamasis, jei turtas buvo sugadintas dėl tęstinio, ilgalaikio ir (ar) nuolatinio (ne staiga ir netikėto) įvykių ar proceso. Šio skyriaus 4.4.3 papunktyje nustatyta, kad neatlyginama žala dėl apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo, užteršimo ar kitų apdraustų turto defektų, atsiradusių dėl projektavimo ar statybos klaidų ir broko. Taip pat numatyti kiti nedraudžiamieji įvykiai (žala dėl teroro akto, turto konfiskavimo ir kt.).

Nagrinėjamu atveju draudikas savo sprendimą įvykių pripažinti nedraudžiamuoju grindė būtent įvykių aplinkybių neatitiktimi Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.3 b (liūtis) ir 1.3 e (potvynis)

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015; ir kt.

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 32/2009.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

papunkčiuose įtvirtintų draudžiamųjų įvykių aprašymams, taip pat teigė, kad įvykis yra nedraudžiamasis, nes jį lėmė statybos darbų brokas (Taisyklių A dalies IV skyriaus 4.4.3 papunktis). Pareiškėjas savo ruožtu teigė nesuprantaš, kokių pagrindų draudikas priėmė tokį sprendimą, manė, kad įvykis turėtų būti pripažintas draudžiamuoju ir draudikas turėtų apskaičiuoti bei išmokėti draudimo išmoką.

Draudikas savo sprendimą iš esmės grindė žalų reguliavimo ir statybos paslaugas teikiančios UAB „Infranet“ parengta Ekspertine išvada Nr. 3087042 „Dėl įvykio aplinkybių ir priežasties patikslinimo“ (toliau – Pažyma). Pažymoje paaiškinta, jog nuotraukose matosi nuo namo fasado sienų vietomis atsiklijavusi ir nukritusi klinkerio plytelių apdaila. Anot ją rengusių specialistų, išorinių sienų klinkerio plytelių apdailos pažeidimai atsirado dėl blogo sienų pagrindo paruošimo plytelių klijavimui: dėl galimai tinkamai nepašalintų paviršinių dulkių ir blogo pagrindų gruntavimo prieš atliekant klijavimo darbus klijai per greitai džiūva, traukiasi bei skilinėja.

Taip pat teigiama, kad dėl blogo tarpų tarp sieninių plytelių užtaisymo ilgalaikiai pasikartojantys krituliai pateko po klinkerio apdailos sluoksniu, o esant žemai temperatūrai drėgmė virsta ledu ir plečiasi, taip gadinamas klinkerio apdailos sukibimas su pagrindu. Anot specialistų, tokiu atveju atsiklijuoja dideli plotai, o atsiklijavę didelio ploto ir masės klinkerio apdailos skydai savo svoriu papildomai gniuždo ir slegia žemyn nukreipta jėga visą likusią apdailos konstrukciją. Dėl to konstrukcija pradeda trūkinėti per išorinius klinkerio sujungimus su pagrindiniu tašku, apdailos sluoksnis neatlaiko svorio, plyšta ir krenta žemyn.

Įvertinus nustatytas aplinkybes, Pažymoje nurodyta išvada: „pažeidimų atsiradimo priežastis yra statybos darbų brokas bei natūralus ilgalaikis konstrukcijų nusidėvėjimas – judėjimas (poslinkis, sėdimas, kilimas). Tai nėra tvarkingo statinio staigaus ir netikėto įvykio pasekmė.“ Kartu pateiktos apgadinimų nuotraukos, kuriomis remiantis atliktas vertinimas, taip pat Statybos produkcijos sertifikavimo centro išduoti UAB „Infranet“ ir Pažymą rengusių dviejų specialistų kvalifikacijos atestatai, patvirtinantys specialistų kompetenciją statybų srityje.

Pareiškėjas, keldamas reikalavimą įvykį pripažinti draudžiamuoju, nepateikė jokių objektyvių duomenų, kurie prieštarautų Pažymoje pateiktoms išvadoms. Nesant Pažymoje pateiktu vertinimu abejoti leidžiančių duomenų, taip pat įvertinęs tai, kad ją parengė kvalifikuoti specialistai, remdamiesi draudiko surinkta informacija apie apgadinimus, be to, Pažymoje pateiktos išvados iš esmės sutampa su draudiko pradine išvada dėl žalos atsiradimo priežasčių, Lietuvos bankas neturi pagrindo nesutikti su tuo, kad labiausiai tikėtinos gyvenamojo namo fasado apdailos apgadinimų priežastys yra susijusios su statybos darbų broku ir ilgalaikiu drėgmės poveikiu.

Tokias išvadas patvirtina ir draudiko pateikta Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos Pažyma apie hidrometeorologines sąlygas, kurioje nurodyta, kad 2022 m. liepos 9 d. Vilniaus meteorologijos stotyje buvo fiksuotas 2,2 mm iškritusių kritulių kiekis, liepos 10 d. jų iš viso nebuvo, o liepos 11 d. iškrito vos 0,9 mm kritulių. Taigi, nei įvykio dieną nei kelias dienas prieš įvykį nebuvo fiksuotos liūtys, kaip ji apibrėžta Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.3 b papunktyje. Be to, nėra duomenų ir apie fiksuotą potvynį, kaip jis apibrėžtas Taisyklių A dalies IV skyriaus 1.3 e papunktyje.

Atsižvelgiant į specialistų nustatytas labiausiai tikėtinas namo fasado defektų atsiradimo priežastis, kurios nėra paneigtos kitais bylos duomenimis, laikytina, kad įvykis atitinka Taisyklėse įtvirtintas nedraudžiamą įvykį, apibrėžto 4.4.3 papunktyje, sąlygas. Nedraudžiamą įvykį atveju draudikui nekyla pareiga mokėti draudimo išmoką, todėl pareiškėjo reikalavimas laikytinas nepagrįstu.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą

pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Licencijavimo skyriaus vadovė,
pavaduojanti departamento direktorių

Agnė Kazlauskienė